

Izcilības balva kultūrā 2016

Laureāti

Andris Nelsons - šobrīd viens no pasaulē atzītākajiem diriģentiem.

2016.gada decembrī, 2017.gada janvārī Andrim Nelsonam uzticēts vadīt Riharda Štrausa operas „Rožu kavalieris” jauniestudējumu Londonas The Royal Opera House Covent Garden. Pirmizrāde jau šonedēļ – 17.decembrī, tādēļ diriģentam nebija iespējas piedalīties Izcilības balvas kultūrā pasniegšanas ceremonijā.

2015.gadā pasaules mūzikas kritiķi Andri Nelsonu iekļāva pasaules labāko diriģentu topa pieciniekā („Bachtrack 2015”).

2016.gada februārī latviešu diriģents Andris Nelsons tika apbalvots ar prestižo mūzikas ierakstu "Grammy" balvu. Balva piešķirta nominācijā "Labākais orķestra sniegums" par Nelsona vadītā Bostonas Simfoniskā orķestra atskaņoto Dmitrija Šostakoviča 10.simfoniju, ko izdevusi slavenā ierakstu kompānija«Deutsche Grammophon».

Andris Nelsons nominēts arī nākamā gada „Grammy” balvai par ar Bostonas simfonisko orķestri ieskaņotajiem D.Šostakoviča 5.,8. un 9. Simfonijas ierakstiem.

2016.gada maijā latviešu diriģents Andris Nelsons un mūzikas izdevniecība "Deutsche Grammophon" izveidoja ekskluzīvu partnerību - tiek veidoti trīs vērienīgu mūzikas ierakstu projekti (tai skaitā visas 9 Bēthovena simfonijas ar Vīnes filharmoniķiem, visas 15 Šostakoviča simfonijas ar Bostonas simfonisko orķestri) .

Tā ir lielas uzticēšanās un paļāvības zīme – kompānija ir pārliecināta par A.Nelsona profesionalitāti un popularitāti mūzikas ekspertu un labāko pasaules orķestru vidū.

"Ģeniālo komponistu Šostakoviča, Bruknera un Bēthovena vērienīgie darbi būs manu nākamo ierakstu ar trim no pasaules labākajiem orķestriem (Bostonas simf.orķ., Leipcigas "Gewandhaus" orķestris, Vīnes filharmoniķi) kodols. Es nevarētu būt laimīgāks - tas ir gan sapnis, gan pagodinājums," uzsver Nelsons.

2016.gada augustā Andris Nelsons triumfēja, iegūstot divas no 12 prestižā britu žurnāla „Gramophone” klasiskās mūzikas gada balvām:

Balva par gada labāko simfoniskās mūzikas albumu (disku *Shostakovich Under Stalin's Shadow/Šostakovičs Staļina ēnā*)

Balva par labāko laikmetīgās mūzikas albumu (Dānijas komponista Hansa Abrahamsena opuss *Let me tell you*, kuru ierakstījusi izcilā Kanādas dziedātāja Barbara Hanigena un Bavārijas Radio simfoniskais orķestris latviešu diriģenta vadībā. Šo disku laidusi klajā kompānija *Winter & Winter*).

2014./2015. gada sezonā Andris Nelsons kļuva par Bostonas simfoniskā orķestra vadītāju. Vēl nepabeidzot pirmo sezonu, 2015.gada augustā Bostonas simfoniskais orķestris pagarināja līgumu ar savu galveno diriģentu latviešu mākslinieku Andri Nelsonu līdz 2021./2022.gada sezonai. „...*Un tas norāda uz pirmstermiņa "uzticības balsojumu" no abām pusēm*”, skaidro laikraksts The Boston Globe.

Pasaules labākie orķestri ar nepacietību gaida sadarbības iespējas ar Andri Nelsonu un plāno to vairākas sezonas uz priekšu, jo zina, ka šis diriģents padarīs neaizmirstamu, baudāmu, veiksmīgu un klausītāju pārpildītu jebkuru no viņa vadītajiem koncertiem.

2016./2017 sezonā Nelsons ir *Artist in Residence* Dortmundes Konzerthaus un turpina sadarbību ar izcilajiem Berlīnes filharmoniķiem, Vīnes filharmoniķiem, Concertgebouw orķestri, kā arī ar Metropolitēna operu Ņujorkā un Baireitas Festspiele.

Rasa Šmite un **Raitis Šmits** - mākslinieki, Jauno mediju kultūras centra RIXC dibinātāji, starptautiskā festivāla „RIXC Mākslas un zinātnes festivāls” izveidotāji, mākslas un zinātnes konferences „Renewable Futures” aizsācēji, izstāžu kuratori.

Snieguši būtisku ieguldījumu Latvijas kultūras un laikmetīgās mākslas starptautiskās atpazīstamības un popularitātes veicināšanā. 2016.gadā viņu kūrētā izstāde „Data Drift” guvusi pozitīvu recenziju arī prestižajā laikmetīgās mākslas žurnālā „Art Forum” (ASV). 2015.gadā viņu kūrētā izstāde „Transformative Ecologies”, kurā iekļauti arī viņu pašu radītie mākslas darbi, norisinājās Monsā, Maison du Design galerijā. Viņu izstādes notikušas Zviedrijā, Austrijā, Islandē, Norvēģijā, kā arī Van Abbe muzejā Eindhovenā, Nīderlandē, un guvušas starptautisku atzinību.

2016. gadā Šmitu vadītais RIXC festivāls "Open Fields" (Atvērtie lauki), pulcēja ap 150 starptautisku dalībnieku - mākslinieku, mākslas un mediju teorētiķu, kā arī zinātnieku no 30 valstīm. 60 universitātēm, institūtiem, muzejiem, mākslas organizācijām.

Starptautisku ievērību ieguva arī Šmitu inovatīvais mākslas un zinātnes projekts "Biotricity - baktēriju baterija" Stokholmā, kas pirms tam gada garumā tika izstādīts Ars Electronica centrā Austrijā, un kuru ES Prezidentūras programmas ietvaros izvēlējās un ielūdza Latvijas vēstniecība Zviedrijā sadarbībā ar Zinātnes un tehnoloģiju muzejā Stokholmā 2015. gada pavasarī un vasarā.

!

Ilggadēju ieguldījumu Šmiti ir snieguši sadarbības attīstībai ar Ziemeļvalstīm digitālās mākslas un zinātnes sadarbības jomā - gan pašu mākslas darbs "Biotricity" un "Dīķa baterija", gan vairāki citi Latvijas mākslinieku darbi, kuros tiek izmantotas jaunās tehnoloģijas un zinātne, ir tikuši plaši pārstāvēti RIXC un partneru kopīgi organizētajās festivālu izstādēs Islandē (Pikslaverk Reikjavikā) un Norvēģijā (Pixel festivālā Bergenā, Article Biennale Stavangerā), kā arī kūrējot kopīgu izstādi "Ziemeļi. Transformatīvās ekoloģijas" Rīgā, RIXC festivālā.

Viens no Šmitu jaunākajiem starptautiskajiem sasniegumiem ir inovatīvais brīvdabas mākslas darbs "Dīķa baterija. Zaļās enerģijas poētika", kas tika izstādīts 2016. gada maijā un jūnijā vienā no pazīstamākajiem laikmetīgās mākslas muzejiem Eiropā - Van Abbe muzejā Eindhovenā, Nīderlandē.

Rasai Šmitei ir doktora grāds mediju un kultūras socioloģijā (RSU, 2011), un šobrīd ir asociētā profesore Liepājas Universitātē. Raitim Šmitam ir doktora grāds mākslās (LMA 2015), un viņš ir asociētais profesors Latvijas mākslas akadēmijā.

Šmiti ir arī Jauno mediju mākslas programmas vieni no izveidotājiem Liepājas universitātē (kopš 2007).

Šmiti ir galvenie redaktori akadēmiski recenzētai izdevumu sērijai "Acoustic Space", kura ir ieguvusi starptautisku atzinību, un to pasūta tādas ievērojamas pasaules universitāšu bibliotēkas, kā Stenfordas Universitāte, Londonas Mākslas universitāte, universitātes no Austrālijas, Eiropas utt.

Šmiti aktīvi lasa lekcijas festivālos, universitātēs, konferencēs Eiropā un ASV. Rasa Šmite 2015. gada maijā piedalījās ar lekciju Eiropas Savienības otrajā "Culture Crossovers" konferencē Monsā un 2016. gada jūnijā lasīja Keynote lekciju "Arts in Context" konferencē Norvēģijā. Savukārt Raitis Šmits 2015. gadā ar lekciju par mākslu, zinātni un inovācijām uzstājās Stenfordas Universitātes Mūzikas un akustikas datorizpētes centrā, ASV.

Turaidas muzejrezervāts šobrīd ir viens no iecienītākajiem kultūras tūrisma galamērķiem gan Latvijas, gan citvalstu tūristiem no aptuveni astoņdesmit dažādām pasaules valstīm. 2015. gadā tas bija visapmeklētākais (258 932 apmeklējumi) muzejs Latvijā. Muzejrezervāta misija ir harmoniskas

sabiedrības veidošana, parādot latviskās dzīvesziņas attīstību un vispārcilvēciskās vērtības ar tūkstošgadē uzkrāto reģiona un Turaidas vēsturiskā centra dabas un kultūras mantojumu. Turaidas muzejrezervāta arhitektoniskā veidola, dabas, kultūrvides un pasākumu attēli ir Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras Tūrisma departamenta vieni no visplašāk lietotajiem, popularizējot Latvijas tēlu un Latviju kā kultūras tūrisma galamērķi starptautiskajās tūrisma nozares izstādēs un pasākumos.

Īpaša atzinība Turaidas muzejrezervātam šogad ir iegūtā galvenā balva Eiropas Kultūras tūrisma tīkla (*European Cultural Tourism Network* jeb *ECTN*) konkursā „Ilgtspējīgs kultūras tūrisma galamērķis 2016” (*Destination of Sustainable Cultural Tourism 2016*) par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu un popularizēšanu. Balva tika pasniegta 9. Starptautiskās Eiropas Kultūras tūrisma konferences "Nemateriālais mantojums: nesalīdzināms ieguvums ilgtspējīga un atbildīga tūrisma attīstībā" norises laikā Gimeraešas pilsētā, Portugālē, 2016. gada 23. Septembrī.

Turaidas muzejrezervāts galveno balvu ieguva spēcīgā konkurencē: konkursā piedalījās 23 pretendenti no 9 Eiropas valstīm. (Otro vietu ieguva Tesaloniku modernās mākslas biennāle (Grieķija).)

ECTN konkursā „Ilgtspējīgs kultūras tūrisma galamērķis 2016" iegūtā galvenā balva ir nozīmīga Eiropas mēroga atzinība un vainago Turaidas muzejrezervāta neatlaidīgu un sistemātisku darbu nemateriālā kultūras mantojuma - tradīciju un prasmju — saglabāšanā, pētniecībā un popularizēšanā vairāk nekā trīsdesmit piecu gadu garumā.

Muzejrezervātu veido kultūras pieminekļi, dabas un kultūrvēsturiskā vide, ko Turaidas muzejrezervāta komanda ir mērķtiecīgi veidojusi un izkopusi, apzinoties muzejrezervāta kompleksa īpašo nozīmību Latvijas kultūrvidē.

Turaidas muzejrezervāta kultūrvēsturisko priekšmetu krājums, kas ir Nacionālā muzeju krājuma vērtīga daļa, veidots rūpīga un sistemātiska pētniecības darba rezultātā, īpaši domājot par pētniecības rezultātu pieejamības veicināšanu un popularizēšanu izstāžu, ekspozīciju, publikāciju un dažādu pasākumu formātā.

Turaidas muzejrezervāts jau daudzu gadu garumā ir virzījies ne vien Turaidas vēsturiskā kompleksa kā muzeja attīstību, bet arī ir ietekmējis muzejiskās domas attīstību un kultūras procesus Latvijā.